

működik, úgyhogy Radicsnak valóságos diadal-
mat készítenek elő.

Zágrábban is megtörtént minden intézkedés
Radics István ünnepélyes fogadtatására.

Radicsal együtt a másik két megsebesült
képviselő, dr. Pernar és Grandja is Zágrábba
utaznak.

Radics valószínűleg 10 napig házi ápolás-
ban marad Zágrábban, azután pedig üdülésre
utazik.

Már a paraszt-demokrata koalíció körében

az az álláspont jegecesedett ki, hogy min-
den olyan megoldás, amely nem foglalja ma-
gában a parlament azonnali feloszlatásának
tervét, az ő számukra elfogadhatatlan és nem
is alkalmas arra, hogy a horvátok és szlové-
nek közötti hangulatot lecsillapítsa.

Pribicevics Szvetozár kijelentette ujság-
írók előtt, hogy a válság legjobb megoldása
az lenne, ha Radics kapna megbízást a kor-
mányalakításra, aki azután mindenkit kielé-
gítő megoldást találna.

A pénzügyminiszter két és félmilliárdot törölt a város tizmillió pengős kölcsönéből

A polgármester utazása a minisztériumok között

(A Délmagyarország munkatársától.) Dr.
Somogyi Szilveszter polgármester, aki dr.
Aigner Károly főispán társaságában szerdán
reggel utazott fel Budapestre a tizmillió pen-
gős új városi kölcsön engedélyezésének ki-
sürgelése érdekében, pénteken éjjel érkezett
vissza Szegedre és szombaton megjelent hi-
vatalában. A kölcsönre vonatkozó közgyűlési
határozat kormányhatósági jóváhagyását ugyan
nem hozta haza magával, de a pénzügymini-
sztériumban nagynehezen ígéretet kapott
arra, hogy ha nem is teljes egészében, de
nagy részben hozzájárulnak a kölcsön felvé-
teléhez. Három napig tartott a sürgelés, amíg
végre ezzel a féleredménnyel hazatérhetett
a polgármester, aki a Délmagyarország mun-
katársának a következőket mondta buda-
pesti utjáról:

— Három nap alatt ötször voltam a pénz-
ügyminisztériumban, négyszer a Magyar-Olasz
Bank igazgatóságánál és egyszer a kultusz-
minisztériumban. Bud János pénzügyminisz-
ternél kérésre megjelent a főispánon ki-
vül Klebelsberg Kunó kultuszminiszter. Az ő
közbenjárásának és érvelésének köszönhet-
jük azt az eredményt, amit elértem.

*Eleinte halánt sem akartak a tiz-
millió pengős kölcsön jóváhagyá-
sáról.*

A pénzügyminiszter az ország hitelét félti a
sok külföldi kölcsöntől. A kultuszminiszter ér-
velésére végül mégis hozzájárult ahhoz, hogy
revízió alá vegyünk a kölcsönszükségletet. Té-
telről-tételre tárgyaltuk le azután a közgyűlés

határozatát és a revízió eredménye az lett,
hogy

*a miniszter hét és félmillió pengő
felvételéhez járult hozzá, kétmillió-
négy százezer pengőt azonban törölt.*

Ez az összeg a város meglévő dollárüggyő-
kölcsönének visszafizetéséhez kellene. Ez a
függőkölcsön csak a jövő év májusában vá-
lik esedékessé és a pénzügyminiszter úgy
találta, hogy a város ráér megfelelő kölcsön-
ról majd akkor gondoskodni.

— A Magyar-Olasz Bank igazgatóságánál
aziránt érdeklődtem, hogy hozzájárul-e a köl-
csön összegének redukálásához. Az igazga-
tóság igen előzékeny volt, azonnal kábeltáv-
íratot küldött ebben az ügyben Newyorkba,
ahonnan azonban mind a mai napig nem ér-
kezett meg a válasz. Az igazgatóság bizik
abban, hogy a kölcsön redukálásához New-
york is hozzájárul, megígérték azonban, hogy
abban az esetben, ha nem járulna hozzá, a
Magyar-Olasz Bank valamilyen más módon
biztosítja a város számára az engedélyezett
kölcsönt.

— A kölcsön ügyét azután végighajtottam
a pénzügyminisztérium három illetékes ügy-
osztályán és erős a reményem, hogy hétfőn,
amikor Rack Lipót tanácsnok felmegy a bel-
ügyminisztériumba, ott már írásban is meg-
kapja a hét és félmillió pengős kölcsön kormány-
hatósági jóváhagyását, tehát a város hatósága
július kilencedikéig megszerzi a közgyűlés
határozatához a szükséges jóváhagyást.

A pénzügyminiszter közölte a polgármes-
terrel, hogy

*a városok hitelügyeit külön törvény-
nyel kívánja rendeztetni.*

Rövidesen törvényjavaslatot nyújt be, amely-
lyel egységesíteni kívánja a külföldi pénz-
piacokon forgó különböző kölcsönkötvénye-
ket, mert a sokfajta kölcsön ártalmára van
az ország hitelének.

Ha Rack tanácsnok hétfőn megkapja a kor-
mányhatósági jóváhagyást, akkor azok a mun-
kálások és beruházások, amelyek a kölcsön-
határozat tételei között szerepelnek, a legro-
videbb időn belül megkezdődnek. Így

*megkezd a város a Szentgyörgy-
ucai bérpalota és az új munkás-
lakóház építését is.*

A tervek már készen állnak a mérnöki hiva-
talban régen, már csak a versenytárgyalás
kiírása van hátra. A versenytárgyalás határ-
idejét a lehető legrövidebbre szabják, úgyhogy
az építést még a nyáron megkezdhessek.

Hétfőn ülést tart az egyetemi építési bizottság

(A Délmagyarország munkatársától.) Hé-
tfőn ülést tart az egyetemi építési bizottság. Az
egyetemi építő bizottság tagjait hétfőn dél-
előtti tízen órára összehívta a kultuszmi-
niszter. Az ülésen a miniszter helyett való-
színűleg dr. Magyary Zoltán h. államtitkár
fog elnökölni. A bizottság, értesülésünk sze-
rint, a legutóbb kiadott klinikai építkezések-
kel kapcsolatos ipari munkákra beérkezett
ajánlatokat bírálja felül. — Itt említjük meg,
hogy Rerrich Béla már bemutatta a kultusz-
miniszternek a természettudományi intézet
épületének tervrajzát, Wälder Gyula pedig, aki
szintén megbízást kapott erre a munkára, rö-
videsen ugyancsak a miniszter elé terjeszti
terveit.

Éhségstrájkot kezdett a marseillei Landru

Páris, július 7. A reggeli lapok jelentése
szerint Rey asszonygyilkos a marseillei börtönben
napok óta éhségstrájkot folytat. Al-
gírban történt letartóztatása óta, tehát kilenc
napja egyáltalán nem vesz magához táplá-
lékot. A vizsgálóbíró tegnap elhatározta, hogy
erőszakkal, szükség esetén mesterségesen fogja
tápláltatni, mert különben Reyt hétfőn nem
lehet kihallgatni.

Őseink

Írta: Móra Ferenc.

Engedelmet kérek a cím miatt mindazon fele-
barátaimtól, akik nagyon nagy gorombaságnak ven-
nek, ha azt mondanám nekik, hogy valamelyik
ősről ujságíró volt. Nem az ő őseikről beszél-
lek, hanem a mienkről, akik most vagyunk ujsá-
gírók.

Való igaz, hogy a mi őseink nem olyan mes-
terséget űztek, amiért donáció és nemeslevél járt
volna ki. Falukat fel nem perzselték, jobbágyo-
kat nem mortifikáltak, jámbor kalmárnépeket ki
nem fosztogattak, általában lovagi dolgokkal nem
foglalkoztak. Ami azonban nem jelenti azt, hogy
lovak is ne tartoztak volna a hatáskörükbe. De
nagyon is beletartoztak, lévén az ősről ujságírók ez-
előtt háromszáz esztendővel — postamesterek. Azo-
kat pedig elsősorban avégre rendelte a sors, hogy
váltott lovakról gondoskodjanak az állami kuri-
rok számára.

Furcsának tetszik a dolog, pedig ha utána gon-
dolunk, nagyon természetesnek találjuk. Eredeti-
leg miben gyökeredzik az ujságírás? Szeretnék
itt valami szépet mondani, olyant, amilyent ban-
kettek mondanak, mikor utóljára a sajtót is
felköszöntik, mert néha az ördögnek is csak kell
gyertyát gyújtani. De olyankor nekem mindig ne-
vetelhetek van, hát inkább nem mondok szé-
pet, csak igazat. Az ujságírás abban gyökeredzett,
hogy az emberek mindig szerették a pletykát.
Már pedig ki tud a világon több pletykát, mint
a postamester? Hát még háromszáz esztendővel
ezelőtt!

Pár hete bejárta a világsajtót az a hír, hogy
a kölni egyházmegyei szemináriumban megtalál-

ták a világ legrégebbi ujságjának néhány számát
1664-ből. Hát hiszen ujságnak ez is elég régi, kí-
lönösen ha azt vesszük, hogy az európai konszo-
lidációt már ebben is sürgetik, hanem azért az
igazi ősről még se ez. A most talált Samsta-
gige Cölnische Zeytung már nyomtatva
van, ez már nem ősről. Az ősről az volt, mikor
az ujságot még kézzel írták s így a családfánk
visszamegy még a XVI. századba.

Egy ilyen kéziratos ujságot tén húsz évvel ez-
előtt — Magyarországon találtak. Az aradi kaszinó-
ból, persze a lomtárából ásta ki valamelyik tudó-
sunk a Lampert-féle ujságnak húsz évfolya-
mát, 1598-tól 1618-ig. Hogy hogy került oda, nem
tudni s én a magam részéről azt se tudom, hol
van most, vagy általában megvan-e még. Szak-
emberek tán tudnak róla, fölkerült-e idejében a
Nemzeti Múzeumba, vagy Aradon felejtődött, vagy
cigányutra tévedt valahogy ebben a felfordult
világban, aminőt nem igen értek még a legrégebbi
postamester se.

Ez a Lampert augsburgi postamester volt, te-
hát megvolt a kvalifikációja az ujságcsinálásra.
Megtudott minden hirt, amit az Európát keresztül
nyargaló hivatalos futárok mindenfelől összehord-
tak. (Őnala legföljebb az augsburgi patkolóko-
vács lehetett jobban tájékozva a világ-szenzációk-
ról, de az nyilván sokkal rendesebb ember volt,
semhogy irti tudott volna.) Mig egy futár Ma-
dridból, Moszkvából, vagy Konstantinápolyból Augs-
burgig ért, tömördek emberrel beszélt és tömör-
dek ujságíróról főlsegett, nemcsak hivatalos hi-
reket, hanem hétköznapi pletykákat is. Azokat
aztán az élelmes Lampert abrakolás közben
kivallatta belőlük és szép rendben följegyezte.
Ez az írott ujság aztán megindult Augsburgból és
Prágán, Linzen, Bécsen keresztül jutott el a po-

szonyi magisztrátushoz, — ennyi megállapítható
az Aradon talált példányokból. Mindenütt elő-
vasták, mindenütt írtak hozzá valamit, — néha
egyet-mást ki is húztak belőle, különösen a fe-
jedelmi udvarokban.

Ne tessék azonban arra gondolni, hogy talán
a fejedelemszökök szökési híreit töröltették
ki a Relatio-ból. (Relationes Augspur-
gicae: ez volt a kéziratos ujság címe.) Még akkor
a fejedelemszökök nem szökdöstek meg, érzel-
meik belül maradtak az udvari élet határain. In-
kább politikai híreket cenzuráltak meg, már
amennyiben a politikába is belemázálkodott hé-
be-hóba a postamester-kolléga. De lapja inkább
társadalmi folyóirat volt s más olvasnivalókban bő-
velkedett. Személyi hírek, fejedelmi udvarokban le-
folyt mulatságok, rablások, gyilkosságok véresők,
négylábu csirkék és más ilyen természeti ritka-
ságok az asszonyoknak. Háborús hírek és kereske-
delmi hírek az uraknak. Végre egyházi dolgok
mindkét nemet leköltöttek. Ezek állnak akkor auro-
paszerle az érdeklődés homlokterében s ha Mainz-
ban egy boszorkányt megégettek, azt úgy kom-
mentálták mindenfelé, mint most egy miniszter-
elnök bukását.

Hogy hány példányban jelent meg tiszteletremé-
ltó elődünk, azt nem tudhatjuk, mert az előfizetők
számát akkor se publikálták. (Es akkor se lett
volna híteles, ha publikálták volna.) De az üz-
let nem mehetett rosszul, mert mikor Lampert
kolléga meghalt és az özvegye férjhez ment vala-
mi boltoshoz, azt is lebeszélte a mesterségéről
és rávette az ujságírást. Ebből is látható, meny-
nyire megváltozott azóta a világ. Manap inkább az
ujságírást beszélnék le az ujságíróknak az uru-
kat a bolt kedvéért.